

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
نام و نام خانوادگی:		سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۳۹۳ / ۲ / ۲۹		تعداد صفحه: ۳	
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۳		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir					
ردیف		(سؤالات پاسخنامه دارد.)					
نمره							
۱	کدام یک از ابیات زیر «مصرع» است؟ الف) ای دوست، شکر بهتر یا آن که شکر سازد؟ ب) ای باغ تویی خوش‌تر یا گلشن و گل در تو خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد؟ یا آن که برآرد گل، صد نرگس تر سازد؟						
۲	در کدام یک از گزینه‌های زیر، هر دو واژه هم وزن هستند؟ الف) سیمین - خوبی ب) پرتو - پرستو پ) صدق - گل ت) سوار - گلزار						
۳	رابط میان مقدمه و تنه‌ی اصلی قصیده را می‌نامند.						
۴	شعر زیر در چه قالبی سروده شده است؟ دل‌م را جز تو کس دلبر نباشد به جز شور تو‌ام در سر نباشد دل‌فایز تو عمداً می‌کنی تنگ که تا جای کس دیگر نباشد						
۵	در بیت: گرت ز دست برآید چو نخل باش کریم الف) «مشبّه‌به» در مصراع اول کدام واژه است؟ ب) «آزاد» در مصراع دوم، کدام رکن تشبیه است؟ ورت به دست نیاید چو سرو باش آزاد						
۶	در بیت زیر «تشبیه بلیغ» را بیابید و نوع آن را مشخص کنید. هیچ شک نیست که روزی اثری خواهد کرد تیر آهی که به وقت سحر انداخته‌ایم						
۷	در هر یک از ابیات زیر «نرگس» استعاره از چیست؟ الف) هزاران نرگس از چرخ جهان گرد ب) چو تنها ماند ماه سرو بالا فروشد تا برآمد یک گل زرد فشانند از نرگسان لؤلؤی لالا						
۸	در کدام یک از ابیات زیر «استعاره‌ی مکنیه» و در کدام، «استعاره‌ی مصرّحه» به کار رفته است؟ الف) قضا چون ز گردون فروهشت پر ب) بتی دارم که گرد گل ز سنبل سایه‌بان دارد همه زیرکان کور گردند و کر بهار عارضش خطی به خون ارغوان دارد						
۹	استعاره‌های مشخص شده در بیت زیر، کدام یک تشخیص و کدام یک غیر تشخیص است؟ آسمان تعطیل است / بادهای بی‌کارند / ابرها خشک و خسیس / حق‌گریهی خود را خوردند						
۱۰	در کدام یک از ابیات زیر واژه‌ی «خون» مجاز و در کدام، حقیقت است؟ الف) محتاج قصّه نیست گرت قصد خون ماست ب) به کشتی گرفتن بر آویختند چون رخت از آن توست به یغما چه حاجت است؟ ز تن خون و خوی را فرو ریختند						
۱۱	در بیت زیر واژه‌ی «زبان» مجاز از چیست؟ نوع «علاقه»ی آن را بنویسید. برآشفّت عابد که خاموش باش تو مرد زبان نیستی گوش باش						
۱۲	مفهوم کنایه‌ی «زرد روی شدن» در بیت زیر چیست؟ نرفتم به محرومی از هیچ کوی چرا از در حق شوم زرد روی						
۱۳	در هر یک از ابیات زیر کدام واژه آرایه‌ی تکرار را ایجاد کرده است؟ الف) طیران مرغ دیدی تو ز پای‌بند شهوت ب) ای جان جان جان جان، ما نامدیم از بهر نان به در آی تا ببینی طیران آدمیت برچه گدارویی مکن در بزم سلطان، ساقیا						
«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی دوم»							

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۳ / ۲ / ۲۹	تعداد صفحه: ۳
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۳	مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		
ردیف	(سؤالات پاسخنامه دارد.)		
	نمره		

۱۴	با توجه به بیت زیر کدام گزینه «درست» و کدام «نادرست» است؟ ریاست به دست کسانی خطاست که از دستشان دست‌ها بر خداست الف) تکرار صامت «س» در بیت به عنوان یک عامل ایجاد کننده موسیقی درخور توجه است. ب) موسیقی برخاسته از واج آرای مصوت بلند «ا» محسوس تر است.	۰/۵										
۱۵	در عبارات زیر «سجع»‌ها را بیابید و «نوع» هر سجع را بنویسید. الف) توانگری به هنر است نه به مال و بزرگی به عقل است نه به سال. ب) آن که از جمال عقل محجوب است، خود به نزدیک اهل بصیرت معذور باشد.	۱/۵										
۱۶	با توجه به تقابل سجع‌های «متوازن و متوازی» در بیت زیر آرایه‌ی به وجود آمده است. هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت	۰/۲۵										
۱۷	در بیت زیر کدام کلمات با هم جناس دارند؟ نوع جناس را بنویسید. بدان که که خیزد خروش خروس ز درگاه برخواست آوای کوس	۰/۷۵										
۱۸	در بیت زیر، کدام واژه‌ها جناس تام دارند؟ معنی هر واژه را بنویسید. نالم زدل چو نای من اندر حصار نای پستی گرفت همت من زین بلند جای	۰/۷۵										
۱۹	در بیت زیر دو کلمه را بیابید که با هم جناس ناقص افزایشی دارند. کار دلم به جان رسد کرد به استخوان رسد ناله کنم بگویدم: دم مزین و بیان مکن	۰/۵										
۲۰	نوع جناس به کار رفته در هر یک از ابیات گروه «الف» را از بین جناس‌های گروه «ب» انتخاب کنید. (توجه: در گروه «ب» یک مورد اضافی است.) <table border="1"><thead><tr><th>گروه «الف»</th><th>گروه «ب»</th></tr></thead><tbody><tr><td>۱) چو دید آن درفشان درخش مرا</td><td>جناس تام</td></tr><tr><td>۲) این بوی روح‌پرور از آن خوی دلبر است</td><td>جناس ناقص اختلافی</td></tr><tr><td>۳) گوهر مخزن اسرار همان است که بود</td><td>جناس ناقص حرکتی</td></tr><tr><td></td><td>جناس ناقص افزایشی</td></tr></tbody></table>	گروه «الف»	گروه «ب»	۱) چو دید آن درفشان درخش مرا	جناس تام	۲) این بوی روح‌پرور از آن خوی دلبر است	جناس ناقص اختلافی	۳) گوهر مخزن اسرار همان است که بود	جناس ناقص حرکتی		جناس ناقص افزایشی	۰/۷۵
گروه «الف»	گروه «ب»											
۱) چو دید آن درفشان درخش مرا	جناس تام											
۲) این بوی روح‌پرور از آن خوی دلبر است	جناس ناقص اختلافی											
۳) گوهر مخزن اسرار همان است که بود	جناس ناقص حرکتی											
	جناس ناقص افزایشی											
۲۱	در بیت زیر کدام واژه‌ها با هم «اشتقاق» دارند؟ صامت‌های مشترک را تعیین کنید. ز مشرق سر کوی، آفتاب طلعت تو اگر طلوع کند طالعم همایون است	۱										
۲۲	در بیت زیر سه واژه بیابید که با هم «مراعات نظیر» دارند. هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد، پیش همه پیکان‌ها	۰/۷۵										
۲۳	بیت زیر به چه ماجرای تلمیح دارد؟ گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند جرمش آن بود که اسرار هویدا می‌کرد	۰/۵										
۲۴	در <u>مصراع دوم</u> بیت زیر کدام واژه‌ها با هم آرایه‌ی «تضاد» دارند؟ تو نه مثل آفتابی که حضور و غیبت افتد <u>دگران روند و آیند و تو هم چنان که هستی</u>	۰/۵										
	«ادامه‌ی سؤالات در صفحه‌ی سوم»											

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی:	سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۳ / ۲ / ۲۹	تعداد صفحه: ۳
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۳	مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir		
ردیف	(سؤالات پاسخنامه دارد.)		
نمره			

۲۵	در ابیات گروه «الف» کدام آرایه‌ی ادبی گروه «ب» به کار رفته است؟ (توجه: در گروه «ب» یک آرایه اضافه است.)	۰/۷۵								
<table border="1"><thead><tr><th>گروه «الف»</th><th>گروه «ب»</th></tr></thead><tbody><tr><td>۱) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم</td><td>داعی دولت به هر طریق که هستیم</td></tr><tr><td>۲) ز حسرت لب شیرین هنوز می‌بینم</td><td>که لاله می‌دمد از خون دیده‌ی فرهاد</td></tr><tr><td>۳) دانه باشی مرغ‌کانت برچنند</td><td>غنچه باشی کودکان برکنند</td></tr></tbody></table>			گروه «الف»	گروه «ب»	۱) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم	داعی دولت به هر طریق که هستیم	۲) ز حسرت لب شیرین هنوز می‌بینم	که لاله می‌دمد از خون دیده‌ی فرهاد	۳) دانه باشی مرغ‌کانت برچنند	غنچه باشی کودکان برکنند
گروه «الف»	گروه «ب»									
۱) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم	داعی دولت به هر طریق که هستیم									
۲) ز حسرت لب شیرین هنوز می‌بینم	که لاله می‌دمد از خون دیده‌ی فرهاد									
۳) دانه باشی مرغ‌کانت برچنند	غنچه باشی کودکان برکنند									
۲۶	در کدام یک از ابیات زیر آرایه‌ی «تضاد» و در کدام بیت، «تناقض» به کار رفته است؟ الف) ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی ب) یگویم تا بداند دشمن و دوست از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل برافروزی که من مستی و مستوری ندانم	۰/۱۵								
۲۷	در کدام بیت زیر، «تضمین» به کار رفته است؟ بخشی را که نشان دهنده‌ی این آرایه است، مشخص کنید. الف) زینهار از قرین بد، زنهار ب) جانم ملول گشت ز فرعون و ظلم او و قناربتنا عذاب النار آن نور روی موسی عمرانم آرزوست	۰/۷۵								
۲۸	در بیت: بوی بهبود ز اوضاع جهان می‌شنوم الف) کدام حس‌ها با هم آمیخته شده است؟ ب) آمیختن حس‌ها، سبب ایجاد کدام آرایه‌ی ادبی شده است؟ شادی آورد گل و باد صبا شاد آمد	۰/۷۵								
۲۹	در بیت زیر دو نمونه‌ی «تناقض» مشخص کنید. فلک در خاک می‌غلطید از شرم سرافرازی اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را	۰/۱۵								
۳۰	در بیت زیر کدام واژه «ایهام» دارد؟ دو معنای آن را بنویسید. جان ریخته شد با تو، آمیخته شد با تو چون بوی تو دارد جان، جان را هله بنوازم	۰/۷۵								
۳۱	با توجه به «ایهام تناسب» به کار رفته در بیت زیر: چون شب‌نم اوفتاده بدم پیش آفتاب الف) مهر در بیت بالا یقیناً به معنی است. ب) مهر در معنی خورشید با کدام واژه‌ها تناسب دارد؟ مهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم	۰/۷۵								
۳۲	در بیت «دل و کشورت جمع و معمور باد» الف) «لف دوم» را بیابید. ب) «نوع لف و نشر» را تعیین کنید. ز ملک پراکندگی دور باد	۰/۱۵								
۳۳	در هر یک از ابیات زیر اغراق به کار رفته را مشخص کنید. الف) که گفتت برو دست رستم ببند؟ ب) هر شب‌نمی در این ره صد بحر آتشین است نبنده مرا دست چرخ بلند دردا که این معما شرح و بیان ندارد	۰/۱۵								
۳۴	در بیت زیر، دو ترکیب که بیانگر «حسن تعلیل» است، مشخص کنید. بنالد جامه چون از هم پدزی بگرید رز چو شاخ او پتری	۰/۱۵								
۳۵	برای «حرکت رود به سوی دریا» یک علت ادبی بنویسید.	۰/۱۵								
۲۰	«گل‌های اندیشه‌تان بارور باد»									

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۳ / ۲ / ۲۹	
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۳	مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
------	---------------	------

مصححین گرامی، این راهنما جهت سهولت در امر تصحیح ارائه می‌گردد؛ بدیهی است به پاسخ‌های درست و مشابه دانش‌آموزان نمره تعلق می‌گیرد.

۱	الف) (۰/۲۵) (ای دوست شکر...)	۰/۲۵
۲	گزینه‌ی «الف» (۰/۲۵) (سیمین - خوبی)	۰/۲۵
۳	تخلص (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	دوبیتی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	الف) نخل (۰/۲۵) ب) وجه شبه (۰/۲۵)	۰/۵
۶	تیر آه (۰/۲۵) اضافی (اضافه‌ی تشبیهی) (۰/۲۵)	۰/۵
۷	الف) ستاره (۰/۲۵) ب) چشم (۰/۲۵)	۰/۵
۸	الف) مکنیه (۰/۲۵) ب) مصرّحه (۰/۲۵)	۰/۵
۹	آسمان تعطیل است: غیر تشخیص (۰/۲۵) بادها بی‌کارند: تشخیص (۰/۲۵)	۰/۵
۱۰	الف) مجاز (۰/۲۵) ب) حقیقت (۰/۲۵)	۰/۵
۱۱	سخن (۰/۲۵) آلیه (۰/۲۵)	۰/۵
۱۲	شرمنده شدن (۰/۵) یا بی‌نصیب ماندن	۰/۵
۱۳	الف) طیران (۰/۲۵) ب) جان (۰/۲۵)	۰/۵
۱۴	الف) درست (۰/۲۵) ب) نادرست (۰/۲۵)	۰/۵
۱۵	الف) مال (۰/۲۵) سال (۰/۲۵) نوع سجع: متوازی (۰/۲۵) (یا هنر، عقل: سجع متوازن) ب) محجوب (۰/۲۵) معذور (۰/۲۵) نوع سجع: متوازن (۰/۲۵)	۱/۵
۱۶	موازنه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۱۷	خروش (۰/۲۵) خروس (۰/۲۵) ناقص اختلافی (۰/۲۵) به ذکر جناس ناقص نمره تعلق می‌گیرد.	۰/۷۵
۱۸	نای (۰/۲۵) نی (۰/۲۵) نام زندان (نام زندان مسعود سعد) (۰/۲۵)	۰/۷۵
۱۹	کار (۰/۲۵) کارد (۰/۲۵)	۰/۵
۲۰	۱) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) ۲) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) ۳) جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۱	طلعت (۰/۲۵) طالع (۰/۲۵) طلوع (۰/۲۵) «ط - ل - ع» (۰/۲۵)	۱
	ادامه‌ی راهنمای تصحیح در صفحه‌ی دوم	

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۸ صبح
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۹۳ / ۲ / ۲۹	
دانش‌آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۳		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۲۲	کمان (۰/۲۵) سپر (۰/۲۵) پیکان (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۳	ماجرای بر دار کردن حسین بن منصور حلاج (۰/۵) (عارف مسلمان ایرانی که در سال ۳۰۹ هـ.ق. در بغداد بر دار و سوزانده شد.)	۰/۵
۲۴	روند (۰/۲۵) آیند (۰/۲۵)	۰/۵
۲۵	(۱) موازنه (۰/۲۵) (۲) تلمیح (۰/۲۵) (۳) ترصیع (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۶	الف) تناقض (۰/۲۵) ب) تضاد (۰/۲۵)	۰/۵
۲۷	الف) (۰/۲۵) «و قنا رتْنا عذاب النَّار» (۰/۵)	۰/۷۵
۲۸	الف) بویایی (۰/۲۵) و شنوایی (۰/۲۵) ب) حس آمیزی (۰/۲۵)	۰/۷۵
۲۹	شرم سرافرازی (۰/۲۵) معراج ز پا افتادن (۰/۲۵)	۰/۵
۳۰	بو (۰/۲۵) معانی مختلف: (۱) رایحه (۰/۲۵) (۲) آرزو (امید) (۰/۲۵)	۰/۷۵
۳۱	الف) عشق (دوستی و محبت) (۰/۲۵) ب) آفتاب (۰/۲۵) عیوق (۰/۲۵)	۰/۷۵
۳۲	الف) کشور (۰/۲۵) ب) مرتب (۰/۲۵)	۰/۵
۳۳	الف) مصراع دوم (۰/۲۵) (نبندد مرا دست چرخ بلند) ب) مصراع اول (۰/۲۵) (هر شب‌نمی در این ره صد بحر آتشین است)	۰/۵
۳۴	بنالد جامه (۰/۲۵) بگرید رز (۰/۲۵)	۰/۵
۳۵	حرکت رود به سوی دریا برای رسیدن به کمال مطلق است. (۰/۵) یا هر علت ادبی مناسب دیگر	۰/۵
	«شاد باشید»	۲۰